

Ebaharilik harilik mänd

REIN SANDER

Mände terasemalt silmitsedes märkate, kui erinevad nad tegelikult on.

Meie pärissoovi kestab ainult mõne kuu. Ja seejärel on enamik puid-põõsaid taas nukralt raagus – metsa, parki ja aeda elustab ainult okaspuude haljus.

Just tänavusel lumeta talvel paistab okaspuude erinev võrakuju ja värvus hästi silma.

Vaadake jalutades või ringi sõites (nii, et see roolikeeramist ei sega) kas või meie tavalist harilikku mändi.

Üsna varsti märkate, et ühel puul on okkad tumerohelised, teisel sinakashallikad, kolmandal aga särastab päikesepoolsel küljel kollakas toon. Ja mis imelik – kevadel muutuvad need kollasekirjud puud taas roheliseks.

Ning mõni teine, talvel “normaalselt” roheline mänd kasvatab kevadel noored kollased okkad ning püsib kuni külmadeni kollaselaiguline. Mõnikord ei muuda värvi kogu puu, vaid ainult mõni oks.

Aednikud on selliseid kõrvalekaldumisi ammu tähele pannud ja välja valinud (või kloonimise teel edasi arendanud) hulga erineva okkavärviga hariliku männi sorte.

Nende teadmistega varustatult saab oma aeda huvitavamalt planeerida, tuues sinna erksamaid värvikombinatsioone.

Ka puukoolis oskate nüüd kevaditi lahtisema pilguga ringi kaeda ja uurida, sest ega niisuguseid sorte päris igalt poolt leia. Võtame hakatuseks kas või sellesama meie hariliku männi.

Talveks kuld kollaseks

Talikollastest männisortidest on vanim juba üle 100 aasta tuntud ‘Aurea’ – loodusest leitud vorm, mille tuhmrohelist okkad talvel muutuvad kuld kollaseks.

Mida külmem ja päikesepaistelisem talv, seda intensiivsem selle sordi toon on.

Mägimännil ‘Orange Sun’ värvub okka tipuosa.

See sort ei ole eriti kiire kasvuga, kümmekonna aastaga saab paari meetri kõrguseks ja sobib nõnda ka väiksemasse aeda.

Päris oranžiks värvub talvel umbes 15 aastat tagasi Saksamaal saadud sort ‘Jakutsk’. See sort on meil veel haruldane.

Teine vähe levinud, aeglasekasvuline sort on Suurbritannias saadud kuld kollane ‘Gold Coin’. Selle okkad jäävad ka suvel kollakaks, kuigi suvine värvitoon on hulga kahvatum. Puu kasvatab endale kümne aastaga paari meetri kõrguse laipüramiidja võra. ‘Gold Coin’ on tuntud ainult umbes 35 aastat.

Peaaegu sama vana on ka Hollandis aretatud ‘Wintergold’. See

sort sirgub kuni kümne meetri kõrguseks, aastane juurdekasv jääb 10–20 cm piiridesse.

Segadus sordinimedega

Eelmisega samasugust nime kannab ka üks mägi männi sorte: ‘Winter Gold’ (tihti seisab etiketil ekslikult ‘Wintergold’) on Hollandist pärit aeglasekasvuline mägi mänd.

Kümne aastaga kasvab see umbes meetri kõrguseks ja poolteist meetrit laiaks. Neid andmeid võib enam-vähem tõeseks pidada, sest sordil on vanust juba üle 50 aasta.

Nooremate sortide puhul ei oska vist keegi täpselt öelda, kui suureks need sirguvad. Arvatakse näiteks,